

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Hovedinstruks til politidirektøren

**Fastsatt av Justis- og beredskapsdepartementet
16. januar 2018**

1 Innledning og formål

Instruksen er fastsatt av Justis- og beredskapsdepartementet den 16. januar 2018 i medhold av Reglement for økonomistyring i staten § 3, og trer i kraft fra 16. januar 2018. Denne instruksen erstatter hovedinstruks til Politidirektoratet fastsatt 18. desember 2012.

Reglement for økonomistyring i staten med tilhørende bestemmelser gjelder i sin helhet, med mindre virksomheten får innvilget unntak.

I henhold til økonomiregelverkets bestemmelser pkt. 1.2 er instruksens formål å klargjøre myndighet og ansvar mellom Justis- og beredskapsdepartementet og Politidirektoratet.

2 Justis- og beredskapsdepartementets styring av politi- og lensmannsetaten

---

2.1 Justis- og beredskapsdepartementets overordnede ansvar

Justis- og beredskapsdepartementet har det overordnede ansvaret for politi- og lensmannsetaten og har etatsstyringsansvar for Politidirektoratet.

Justis- og beredskapsdepartementet fastsetter overordnede mål og hovedstrategier innenfor de rammer som Stortinget fastlegger gjennom lov- og budsjettvedtak. Departementet har overordnet ansvar for at Politidirektoratet gjennomfører fastsatte mål og prioriteringer. Departementet har også ansvar for at det gjennomføres kontroll med Politidirektoratet, samt påse at direktoratet har en god internkontroll. Justis- og beredskapsdepartementet tildeler årlig den økonomiske rammen og delegerer nødvendige fullmakter til Politidirektoratet.

2.2 Politiets samfunnsoppdrag, ansvar og oppgaver

Samfunnsoppdraget og hovedoppgavene til politi- og lensmannsetaten er definert i §§ 1 og 2 i lov av 4. august 1995 nr. 53 om politiet (politiloven).

Politiets påtalejurister og ledere med tildelt påtalekompetanse utgjør påtalemyndigheten i politiet. Politiet har integrert påtalemyndighet, som utøves under overordnet faglig ledelse av den høyere påtalemyndighet (riksadvokaten og statsadvokatene). Det er påtalemyndighetens ansvar å lede etterforskningen, samt forberede og føre saker for retten.

Tilknytning og organisering

Politidirektoratet er et ordinært bruttobudsjettert statlig forvaltningsorgan underlagt Justis- og beredskapsdepartementet.

Politi- og lensmannsetaten er organisert med et sentralt direktorat (Politidirektoratet) med til sammen 21 underliggende enheter, bestående av:

- 12 politidistrikter
- fem særorganer med nasjonale oppgaver (Kripos, Økokrim, Politiets utlendingsenhet, Utrykningspolitiet og Politihøgskolen)
- fire øvrige underliggende enheter (Politiets fellestjenester, Politiets IKT-tjenester, Nasjonalt ID-senter og Grensekommissariatet).

2.3 Styringsdialogen

Styringsdialogen mellom Justis- og beredskapsdepartementet og Politidirektoratet skal sikre god utforming, formidling og oppfølging av mål og resultatkrav i tildelingsbrev, oppdragsbrev og styringsdialogmøter.

Styringssignaler fra departementet til direktoratet gis skriftlig, i hovedsak gjennom det årlige tildelingsbrevet, men også gjennom supplerende tildelingsbrev og oppdragsbrev. Hvis det ut fra sakens karakter er nødvendig å gi styringssignaler muntlig, skal dette alltid følges opp skriftlig i etterkant.

Dersom politidirektøren oppfatter styringssignalene eller oppdragene fra departementet som uklare eller urealistiske, skal politidirektøren umiddelbart ta dette opp med departementet for skriftlig avklaring. Dersom det på et senere tidspunkt viser seg umulig å overholde satt frist, skal dette meldes til departementet så snart som mulig, og forslag til ny frist oppgis. Politidirektøren skal også raskt gi tilbakemelding dersom det er mål- og resultatkrav eller oppdrag i tildelingsbrevene eller i andre oppdragsbrev som direktoratet vurderer som urealistisk å innfri innenfor de gjeldende økonomiske rammebetingelser. Det må redegjøres for konsekvenser, alternativer og hvilke andre områder og tiltak som eventuelt må nedprioriteres for å innfri departementets krav.

I tillegg til de ordinære styringsdialogmøtene gjennomføres det etter behov egne møter mellom Politidirektoratet og Justis- og beredskapsdepartementet. Dersom det er aktuelt å formidle nye oppdrag eller presisere allerede gitte oppdrag, skal dette skriftliggjøres i etterkant. Departementet utarbeider referater fra de ordinære styringsdialogmøtene, og Riksrevisjonen mottar kopi av disse referatene.

Politidirektoratet skal sende rapporter med vurdering av mål- og resultatoppnåelse i tråd med frister gitt i tildelingsbrevet. Avvik skal kommenteres, det skal gis en analyse av årsaker til avvik av betydning for den totale måloppnåelsen, og nødvendige korrigerende tiltak for å nå målene skal omtales. Politidirektoratets årsrapport skal utarbeides i tråd med bestemmelsene om økonomistyringen i staten.

Det gjennomføres en årlig medarbeidersamtale mellom departementsråden og politidirektøren, hvor politiavdelingens ekspedisjonssjef deltar.

3 Politi- og lensmannsetatens interne styring

3.1 Politidirektørens myndighet og ansvar

Politidirektøren er virksomhetsleder for politi- og lensmannsetaten, med ansvar for resultatene i etaten innenfor de budsjettfullmakter som er gitt i tildelingsbrevet. Vedtatte mål som fremkommer i de årlige tildelingsbrevene skal operasjonaliseres og konkretiseres i resultatkrav og styringsparametere som grunnlag for aktiviteter på ulike organisatoriske nivå. Politidirektoratet skal utarbeide strategier, samt langsiktige og helhetlige planer for utvikling av etaten. Direktoratet organiserer virksomheten og fastlegger ansvar, myndighet og fullmakter for de ulike leddene i organisasjonen. Politidirektøren skal sikre at etaten har systemer og rutiner for god styring, kontroll og oppfølging, hvor risikostyring er integrert i styringssystemet.

Politidirektøren har ansvar for faglig ledelse, styring, oppfølging og utvikling av kultur og ledelse i hele politi- og lensmannsetaten, med de begrensninger som følger av at den overordnede faglige ledelsen av straffesaksbehandlingen hører under den høyere påtalemyndighet.

Politidirektøren skal sørge for at regjeringens politikk gjennomføres i henhold til tildelingsbrev og andre oppdrag gitt i styringsdialogen. Politidirektøren skal sørge for at politiske vedtak, føringer og styringssignaler blir videreformidlet, konkretisert og fulgt opp. Politidirektøren har videre en viktig rådgivende funksjon overfor Justis- og beredskapsdepartementet og skal ta faglige initiativ og gi faglige innspill til departementets arbeid. Gjennom analyser og undersøkelser skal politidirektøren evaluere

virksomheten og identifisere fremtidige utfordringer som kan få betydning for måloppnåelsen på ulike områder.

Politidirektøren skal uten unødig opphold varsle Justis- og beredskapsdepartementet om hendelser og saker av viktighet, også i tilfeller der sakene antas å ikke medføre politisk oppmerksomhet eller større medieomtale.

Politidirektøren er ansvarlig for at det er etablert en tilfredsstillende beredskap og krisehåndteringsevne i politiet. Ved alvorlige hendelser eller kriser er Politidirektoratet ansvarlig for nødvendig samordning og prioritering av innsats som utfordrer kapasitet og kompetanse i ett eller flere politidistrikt. Situasjonssenteret skal ivareta direktoratets rolle på operativt nivå ved alvorlige hendelser og kriser, men overtar ikke operasjonssentralenes funksjon. Videre skal direktoratet ivareta nødvendig koordinering med andre relevante etater, og politidirektøren har et særskilt ansvar for at Justis- og beredskapsdepartementet umiddelbart varsles og informeres.

Det er politidirektørens ansvar at etaten følger lover og regler som gjelder for etatens virksomhet. I tråd med politidirektørens ansvar for god intern styring og kontroll skal politidirektøren fastsette og vedlikeholde interne instruksjoner og retningslinjer. Videre skal politidirektøren påse at det utarbeides nødvendige og hensiktsmessige rutinebeskrivelser av kritiske kjerne- og støtteprosesser når risiko og vesentlighet tilsier det. Politidirektøren har ansvar for at disse etterleves.

Politidirektøren skal sørge for at Politidirektoratet på saksfelt som særlig berører direktoratet, bidrar aktivt til arbeidet i internasjonale organisasjoner hvor Norge er med og i øvrig bilateralt eller multilateralt samarbeid. Siktemålet skal være å fremme norske interesser og forøvrig bidra til styrking av internasjonalt politisamarbeid på prioriterte områder. Det nærmere omfanget av og innholdet i deltakelsen fastlegges gjennom tildelingsbrevet og i dialog med departementet.

Politidirektøren skal drive utstrakt samarbeid med andre ledere for offentlige virksomheter, særlig Riksadvokaten og sjef PST.

3.2 Krav til Politidirektoratets planlegging, gjennomføring og oppfølging

3.2.1 Planlegging

Den interne driften av politi- og lensmannsetaten skal gjennomføres på en effektiv og hensiktsmessig måte. Politidirektøren skal etablere og følge opp strukturer og interne systemer for planlegging, budsjettering, oppfølging og rapportering. Politi- og lensmannsetaten skal planlegge med et flerårig perspektiv og skal med jevne mellomrom vurdere og eventuelt revidere sin strategi.

Politi- og lensmannsetaten skal gjennomføre risikovurderinger som ledd i sin interne styring og bruke disse i etatens mål- og resultatstyring. Dersom det oppstår vesentlige endringer i vurderingene, skal dette meddeles departementet. I forbindelse med større utviklingstiltak skal det gjennomføres særskilte risikovurderinger.

Politidirektoratet skal være et kompetent fagdirektorat på sine ansvarsområder for Justis- og beredskapsdepartementet, etaten og samfunnet for øvrig. I sin rolle som fagorgan må direktoratet ivareta sin faglige integritet, basert på kunnskap og godt skjønn.

3.2.2 Gjennomføring og oppfølging

Politidirektoratets styringsdialog med politimestrene, sjefene for særorganene og sjefene for underliggende enheter skal sikre at de sentrale mål og resultatkrav blir ivaretatt, i tillegg til å omhandle lokale forhold. For straffesaksbehandlingen forutsettes det at Politidirektoratet har god dialog med

Riksadvokaten før utsendelse av disponeringsskrivet til politidistriktene og særorganene.

Politidirektøren skal utarbeide disponeringsskriv til politidistriktene og underliggende virksomheter i samsvar med sentrale mål og styringssignaler og sørge for at dette følges opp i distriktene. I tildelingsbrevene vil departementet angi særlige områder der det er behov for et bedre kunnskapsgrunnlag. Politidirektoratet har utover dette et selvstendig ansvar for at det gjennomføres tiltak som gir kunnskap om utviklingen på feltet, effekter av iverksatte tiltak og som dokumenterer måloppnåelse. Departementet skal orienteres om hovedinnholdet i evalueringer og FoU-prosjekter og hvordan innholdet er tenkt håndtert, minst 14 dager før offentliggjøring.

Politidirektøren har ansvar for å følge opp merknader fra Riksrevisjonen, Sivilombudsmannen m.fl. Kopi av korrespondansen oversendes Justis- og beredskapsdepartementet. Departementet skal orienteres om saker fra Riksrevisjonen og Sivilombudsmannen av vesentlig eller prinsipiell betydning uten unødig opphold.

Direktoratet skal også oversende andre sentrale strategier og handlingsplaner for prioriterte områder til departementet, så snart disse foreligger. Politidirektoratet skal orientere departementet om endringer i strategier og flerårige planer.

3.3 Krav til politi- og lensmannsetatens internkontroll

Politidirektøren har ansvar for at etaten har god styring og kontroll. Politi- og lensmannsetatens internkontroll skal utformes og gjennomføres slik at den gir rimelig grad av sikkerhet for at etaten når de mål som er fastsatt, har en effektiv drift, pålitelig rapportering og at lover og regler følges, jf. Bestemmelsene pkt. 2.4. Den interne kontrollen skal være tilpasset etatens egenart, basert på risiko og vesentlighet. Etatens system, prosesser og rutiner for internkontroll skal kunne dokumenteres.

Politidirektøren skal vurdere risiko og sårbarhet for hele virksomhetens ansvarsområde. Politi- og lensmannsetaten skal gjennomføre risikovurderinger som ledd i sin interne styring og bruke disse i etatens mål- og resultatstyring.

Politi- og lensmannsetaten skal ha nødvendige beredskapsplaner og gjennomføre årlige øvelser.

3.4 Økonomisystem, regnskapsføring og rapportering

Politi- og lensmannsetatens virksomhetsregnskap skal tilpasses etatens til enhver tid gjeldende behov for planlegging, styring og kontroll. Dette gjelder blant annet:

- politidirektørens behov for å utøve effektiv styring
- de krav til rapportering som stilles i tildelingsbrev og interne styringsdokumenter.

Politidirektøren skal orientere departementet om prosesser for anskaffelse av eller vesentlige endringer i økonomisystem på et tidlig stadium i planleggingen.

Politi- og lensmannsetaten skal benytte den gjeldende standard kontoplan fastsatt av Finansdepartementet. Regnskapsprinsippet er kontantprinsippet, jf. punkt 3.3.2 i Bestemmelsene om økonomistyring i staten.

Politidirektøren skal sørge for at økonomisystemet er tilrettelagt for obligatorisk rapportering og kontroll.

3.5 Tilsagnsordninger og garantier

Politidirektøren har ansvaret for å utarbeide retningslinjer for virksomhetens behandling av eventuelle tilsagnsordninger, refusjonsordninger og garantier. Det må eksistere tilfredsstillende rapporteringsordninger og kontrollrutiner.